

ΨΥΧΑΓΩΓΙΑ : ΒΙΒΛΙΟ

Η ζωή του Καραθεοδωρή σε κόμικ

Το graphic novel του Ελπιδοφόρου Ιντζέμπελη (εκδ. Παπαδόπουλος) αφηγείται την ιστορία του σπουδαίου έλληνα μαθηματικού

Παραμένει ένας από τους «γνωστούς αγνώστους» της σύγχρονης ελληνικής ιστορίας. Πιθανότατα το όνομά του να θυμίζει σε ορισμένους τη σύνδεση με ένα κεφάλαιο της μαθηματικής επιστήμης ή τη συσχέτιση με τον Αϊνστάιν, αλλά στη μεγάλη εικόνα – σίγουρα στο εκπαιδευτικό σύστημα – παραμένει χαμένος μέσα στην ομίχλη.

Ο Κωνσταντίνος Καραθεοδωρή (ήδη η έλλειψη τελικού σίγμα είναι ένα από τα στοιχεία που διαφεύγουν εύκολα την προσοχή) έχει πέσει θύμα ως και μυθευμάτων, όπως το γνωστό ότι ήταν ο δάσκαλος του Αϊνστάιν

και του υπέδειξε πώς να ολοκληρώσει τη θεωρία της σχετικότητας (έχουν ασχοληθεί διεξοδικά τα ελληνικά axes).

Μ' αυτό το γοητευτικό, αλλά δυσπρόσιτο ιστορικό πρόσωπο ασχολήθηκε πρόσφατα ο Ελπιδοφόρος Ιντζέμπελης για το graphic novel «Κωνσταντίνος Καραθεοδωρή – ο σπουδαίος έλληνας μαθηματικός», που κυκλοφορεί από τις εκδόσεις Παπαδόπουλος, με την εικονογράφηση του Παναγιώτη Πανταζή.

Πρόκειται για την αφήγηση μιας ζωής μέσα από το άρθρο που ετοιμάζει ο παλιός δημοσιογράφος Κίμων Μάγδας για το Πανεπιστήμιο του Μονάχου, επ' αφορμή της συμπλήρωσης 100 χρόνων από τη γέννηση του σπουδαίου μαθηματικού (13 Σεπτεμβρίου 1873 στο Βερολίνο), τον οποίο είχε γνωρίσει.

Η εκκίνηση γίνεται στην Αίγυπτο – συγκεκριμένα στο Φράγμα του Ασουάν -, εκεί όπου ο Καραθεοδωρή πηγαίνει ως μηχανικός της Βρετανικής Αποικιακής Υπηρεσίας μετά την ολοκλήρωση των πρώτων σπουδών του στη Στρατιωτική Σχολή του Βελγίου.

Εκεί καταγράφεται και η πρώτη σκέψη του Καραθεοδωρή να στραφεί στα μαθηματικά, την οποία εξομολογείται στον φίλο του, τον συγγραφέα Δημήτρη Βικέλα: «Μέρες τώρα έχω στο μυαλό μου μόνο μία σκέψη. Να τα παρατήσω και να ξεκινήσω τις σπουδές μου στη μαθηματική επιστήμη» γράφει το αντίστοιχο καρέ.

Κι έτσι βρίσκεται 27 ετών φοιτητής στο Πανεπιστήμιο του Βερολίνου, της γενέθλιας πόλης. Από εκεί θα αποφοιτήσει ως διδάκτορας Φιλοσοφίας των Μαθηματικών, για να αναλάβει στη συνέχεια τακτικός καθηγητής Ανώτερων Μαθηματικών στο Πανεπιστήμιο του Αννόβερου.

Το 1908 θα παντρευτεί την Ευφροσύνη, με την οποία αποκτά τον Στέφανο, που παίρνει το όνομα του παππού του, νομικού από την Κωνσταντινούπολη με καταγωγή από το Μποσνοχώρι ή Βύσσα της Δυτικής Θράκης (δεν είναι τυχαίο που ο Κωνσταντίνος πέρασε τα παιδικά του χρόνια στις Βρυξέλλες, όπου ο πατέρας του ήταν πρέσβης της Υψηλής Πύλης από το 1875, με αποτέλεσμα να έχει ως μητρική γλώσσα τα ελληνικά και τα φλαμανδικά, ενώ πριν από την εφηβεία μιλούσε τουρκικά και γερμανικά).

Υστερα από τρία χρόνια γεννιέται η κόρη του Δέσποινα, που παίρνει το όνομα της χιώτισσας μητέρας του Καραθεοδωρή, η οποία πεθαίνει όταν ο Κωνσταντίνος είναι έξι ετών.

Αϊνστάιν και Βενιζέλος

Στις επόμενες σελίδες εικονογραφούνται η γνωριμία του με τον Αλμπερτ Αϊνστάιν και η αποστολή που του αναθέτει ο Ελευθέριος Βενιζέλος. Με τον διάσημο φυσικό γνωρίζεται για πρώτη φορά το 1915 και έκτοτε διατηρεί μια σχέση – και αλληλογραφία – στηριγμένη στην αλληλοεκτίμηση και στον σεβασμό.

«Αγαπητέ συνάδελφε, βρίσκω θαυμάσιο τον υπολογισμό που κάνατε. Κάποιο μικρό λάθος γραφής στη δεύτερη σελίδα με δυσκόλεψε λίγο...» διαβάζουμε στην επιστολή του Αϊνστάιν (σελ. 36 του graphic novel).

Η φήμη του ως μαθηματικού θα τον φέρει, εξάλλου, σε φιλική και επαγγελματική επαφή με άλλους μεγάλους ομολόγους της εποχής του, όπως ο Μαξ Πλανκ, ο Χέρμαν Σβαρτς, ο Ερχαρντ Σμιτ, ο Ντάβιντ Χίλμπερτ κ.ά.

Το 1911, ύστερα από πρόσκληση του Ελευθέριου Βενιζέλου, ο Καραθεοδωρή συμμετείχε στην επιτροπή επιλογής καθηγητών για το Πανεπιστήμιο Αθηνών.

Το 1913 έγινε καθηγητής της α΄ έδρας της μαθηματικής επιστήμης του Πανεπιστημίου του Γκέντινγκεν, θέση στην οποία παρέμεινε μέχρι το 1918.

Το 1920, πάλι με πρόσκληση του Βενιζέλου, ανέλαβε να οργανώσει το Ιωνικό Πανεπιστήμιο στη Σμύρνη, όπου έμεινε μέχρι την κατάρρευση του μικρασιατικού μετώπου τον Αύγουστο του 1922 (ανάμεσα στα άλλα καρέ χωράνε και εκείνα με τις φλόγες να έχουν σκεπάσει τη θάλασσα της Σμύρνης).

Όταν οι Τούρκοι εισέβαλαν στην πόλη, ο 49χρονος Καραθεοδωρή κατόρθωσε να διασώσει τη βιβλιοθήκη και πολλά από τα εργαστηριακά όργανα του Ιωνικού Πανεπιστημίου και να τα μεταφέρει στο Πανεπιστήμιο Αθηνών.

Η δωρεά Καραθεοδωρή μάλιστα βρίσκεται μέχρι τις ημέρες μας στο Μουσείο Φυσικών Επιστημών του Πανεπιστημίου. Στην Αθήνα δεν θα μείνει για μεγάλο διάστημα, καθώς η ρουτίνα της ακαδημαϊκής καθημερινότητας τον καταβάλλει.

Με την οικογένειά του εγκαθίστανται στο Μόναχο, όπου δίνει τον καλύτερο εαυτό του στην έδρα Μαθηματικών του Πανεπιστημίου. Είναι η πόλη όπου θα αφήσει την τελευταία του πνοή στις 2 Φεβρουαρίου 1950.

Μέχρι τότε θα έχει ανταποκριθεί σε μία ακόμη πρόσκληση του Βενιζέλου, να υποβάλει υπόμνημα για την αναδιοργάνωση του Πανεπιστημίου Αθηνών. Θα το υποβάλει όντως και για άλλη μία φορά το πανεπιστημιακό κατεστημένο θα τον πολεμήσει.

Από τη βιβλιογραφία στο τέλος της έκδοσης αξίζει να αναφέρουμε την έρευνα της Μαρίας Γεωργιάδου (Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης, 2006), τον τόμο της Τράπεζας Πειραιώς σε επιμέλεια του Σ. Θεοφανίδη (2002), τη μυθιστορηματική βιογραφία του Ε. Ιντζέμπελη (Μένανδρος, 2019), αλλά και τις «50 επιστολές προς συναδέλφους του στη Γοτίγγη» (Π. Σιδερά – Λύτρα, Α. Σιδερά, Γ. Στάμου, Θεσσαλονίκη, 2004).